

א [קדושין ה: כה, ושי"ן]
ב [קמ"ט ה: ז' ב"ק קה:]
ג [ש"ס] [שבעות מ:]
ד [ר"ל ז'] [בבב"ד ה:]
ה [ג'ר"ט י"ג, ו'] [נ"ג]
ו [ג'ר"ט י"ג, ו'] [נ"ג]
ז [ג'ר"ט י"ג, ו'] [נ"ג]
ח [ג'ר"ט י"ג, ו'] [נ"ג]
ט [ג'ר"ט י"ג, ו'] [נ"ג]

הגרות הב"ח

א) גמ' דאין קסדי להאי
אין קסדי להאי ואפילו:

גליון הש"ס

תוס' ר"ח חזק וכו' בפרש
הכל יוכיח. עיין משנת
מהרי"ל ח"א כלל ג' דף
טו ע"א ותשבות פ"ט
מלכות ח"ב סימן קס"ט:

הגהות הגר"א

א [ר"ש ד"ה והילך לא
הואלמס כ"ו. י"ב אכל
ה"ן חולק ע"ו וכתב
דהא מלוא להואלמס וכתב
דוקא בפקדון ה"ן ק'
(ועמ"ש רבינו ח"מ ס' ת'
פ"ו ס"ק י"ו:)] [ב] תוס'
ד"ה ותנא כו' אף קשה
כו. י"ב וה"ה מפרש
דלוא משום הודאה מטיע
ליה ממתי' דודאי ממתי'
אין זה הודאה כלל אלא
דרי שם דפטרי כתיב
ס"ל דמומטי' כדרי ממון
דקטי' לכו כאלו כדרי כדרי
והא ממתי' דכדי' ומומטי'
לחלוק ליתו כאלו כדרי
הא תקי' ואין כאלו כדרי
הממתי' וע"ל ג' ה' תולא
כתיב ד"ה והילך שכתב
כגל מקום ס' דדוקא
בפקדון ה"ן ק' (ועמ"ש
סס ב"מ ק"א):

רבינו הגנאל

אלא תחת מגלגול שבועה
דעד אחד נדחתה גם
זה. ואיתנין לרביה מפני
ועד אחד. ואמר' הכי
מה פיר' שאין מחייבו
קנס מחייבו שבועה עדים
שמחייבו אותו קנס לא
כל שכן. ופרקינן מה לפי
שכן אינו בהכחשה כמו
שפירשנו למעלה. עד אחד
יוכיח שכן ישנו בהכחשה
ומחייבו שבועה. מה לעד
אחר שכן על מה שהעיד
עליו הוא נשבע תכפר
בעדים שעל מה שכפר
הוא נשבע פ"ו ויחיד
שמשלם במה שחייבו
ונשבע על מה שכפר וזה
הדין וכו'. ופרקי' מה
להצד השווה שבתן שכן
לא החזיק כפרן פ"ו אם
כפר הלוה והעיד עליו
עד אחד לא החזיק כפרן
שנאמר לא יקום עד אחד
באיש וגו'. וכן אם כפר
וחזר והודה לא החזיק
כפרן כדברא דאמר רב
אדם קרוב אבל עצמו
ואין אדם משיב עצמו
רשע תתם בעדים עצמ'
כפר ובאו עדים והעידו
עליו [שהייב] שהחזיק
כפר ונפסל. ודחוי' לו
הכי וכי מי שכפר במלוה
נפסל והאמר רב חסדא
הכופר במלוה כשר לעדות
והא דר' חייא מלוה היא
נדחית זו ופריקא. ודחוי'
כדאמר למעלה. עד אחד
אינו בתורת הומה שהתורה אמרה ועשתם לו כאשר וגו' וכיון שאין עדות ער
אחד אלא לשבועה ואי אפשר להשביע הנד זו השבועה נדחת תורת הומה מפעולו שאין אתה יכול לקיים

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא ד.

תאמר. בשבועה לעדים שאינו נשבע על מה שהעידו אלא על מה
שלא העידו ועל כפירתו הוא נשבע ולא אהעדתאן ומנין לך להחמיר
כל כך: **מגלגול שבועה דעד אחד.** אם נחמידי לו שבועה ע"י עד אחד
כדלמרינן והיתה עליו טענה אחרת שלא היתה מוטלת עליו שבועה
מגלגלין אותה על שבועה זאת ונשבע
על שניהן דלגלול שבועה דלורייתא
היא דילפינן לה בקדושין (דף פז:)
מואמרה האשה אמן אמן? הרי שעל
מה שלא העיד העד הוא משביעו:
שכן שבועה גוררת שבועה. עד לא
חייבו שבועה אלא על מה שהעיד
והשבועה גוררת שבועה. תאמר
עדים הללו שהתמשים שהעידוהו הם
מחייבין אותו לשלם ואין כן שבועה
לגרוור על ידה שבועה על השאר:
פיו יוכיח. מודה מקלט הטענה שעל
מה שכופר ופיו לא הודה הוא נשבע:
טענה וכפירה. זה טוען וזה כופר
הן באין לדין: לא הוחזק כפרן.
על מה שכפר אינו מוחזק כפרן שמה
לא יחשב שהעד אינו באמן להכחישו
ולחמויקו כפרן: **תאמר בעדים.**
שמאחר שכפר הכל והם העידו על
התמשים הוחזק כפרן ולא תאמר
לדלו משום הודאה מטיע
בין על כולה בין על מקלט וזכו עדים
ולא אמרינן גולן הוא הותרה אמרה
(שמות כג) אל תשת רשע עד דכיון
דלוליה להואלמס נמנה ללמלא לריך
להואלמס וסבד עד דהוה לי [וחזין]
ופרענא ליה ואי מודיענא ליה השתא
יתבעני מיד. אכל הכופר בפקדון אפי'
על מקלט וזכו עדים והעידוהו פסול
לעדוהו דמאי הוה ליה גבי פקדון
לאשתמוטי נפשיה ושמה תאמר אכד
ממנו ואשתמיט ליה עד למשכח ליה
לקמן בפירקין (דף ק:): מוקמינן גדלמו
סהדי ואמרי הוה עתא צדיה נקיט
ליה: **צטורס הומה.** לשלם קנס
דכאשר ומס' דעד אחד שחוס פטורי'
ופיו גבי הודאה כל שכן דלא שייכא
הומה כלל: **תאמר בעדים.** אם הומה
צתמשים שהעידו משלמין ממון: **פורס**
הומה לא פריך. אינה תשובה לו
פירכא דכיון דעד אחד ישנו צהומה
ליצטל עדותו "בעדות שני עדים אם
הוה לן למימר בעדים משום דישנן
צהומה לא יחייבוהו שבועה הוה לן
למימר נמי צעד אחד לא יחייבוהו
שבועה דהא ישנו צהומה ליצטל
עדותו ואי משום דלמין משלם קנס אין
צו יפיו מה להאמין עדותו: אלא
דקאמר ותנא פסול. אלא אם יש לך
להשיב דקאמר ותנא פסול והביח
רזיה לדכרי וממשנתינו מי דמי: **הסס.**

תאמר בעדים שעל מה שכפר הוא נשבע
אלא אמר רב פפא אתי מגלגול שבועה דעד
אחד מה לגלגול שבועה דעד אחד שכן
שבועה גוררת שבועה תאמר בעדים דממון
קא מחייבי פיו יוכיח מה לא פיו שכן אינו
בהכחשה עד אחד יוכיח שישנו בהכחשה
ומחייבו שבועה מה לעד אחד שכן על מה
שמעיד הוא נשבע תאמר בעדים שעל מה
שכפר הוא נשבע פיו יוכיח (ו) וחזר הדין לא
ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד
השוה שבהן שעל ידי טענה וכפירה הן באין
ונשבע אף אני אביא עדים שעל ידי טענה
וכפירה הם באין ונשבע מה להצד השווה
שבהן שכן לא הוחזק כפרן תאמר בעדים
שכן הוחזק כפרן ובעדים מי הוחזק כפרן
והאמר רב אידי בר אבין אמר רב חסדא
"הכופר במלוה כשר לעדות בפקדון פסול
לעדות אלא פריך הכי מה להצד השווה שבהן
שכן אינן בתורת הומה תאמר בעדים שישנן
בתורת הומה הא לא קשיא רבי חייא תורת
הומה לא פריך אלא דקאמר ותנא פסול מי
דמי התם למלוה אית ליה סהדי ללוה לית
ליה סהדי דלא מסיק ליה ולא מירי דאי הו
ליה סהדי ללוה דלא מסיק ליה ולא מירי לא
בעי רבי חייא לאשתבועי הכא בי היכי דאנן
סהדי (ו) בהאי אנן סהדי בהאי ואפילו הכי
משתבעי אלא כי איתמר ותנא פסול איתר
דרבי חייא איתמר דאמר ר' חייא מנה לי
בידך והלה אומר אין לך בידי אלא ג' זוז
והילך חייב מאי טעמא הילך נמי כמורה
מקצת המענה דמי ותנא פסול שנים אוחזין
במלית והא הכא כיון דתפיס (א) [אנן סהדי
דמאי דתפיס] הילך הוא וקתני ישבע
ורב ששת אמר הילך פטור מ"ט כיון
דאמר ליה הילך הגי זוזי דקא מודי
בגוייהו כמאן דנקיט להו מלוה דמי באינך
חמושים הא לא מודי הלכך ליכא הודאת
מקצת המענה ולרב ששת קשיא מתניתין
אמר לך רב ששת מתניתין תקנת
חכמים היא ואידך אין תקנת חכמים היא
ומיהו אי אמרת בשלמא מדאורייתא הילך
חייב מתקני רבנן שבועה כעין דאורייתא אלא
אי אמרת מדאורייתא הילך פטור מתקני רבנן
שבועה דליתא דכוותה בדאורייתא מותיבי
סלעים

היה כח צדמותו לחייב ממון:
הצד השווה [שבתן] ש"ע מענה
כו'. וז"ל *כופר אחד שכן ישנו
שע"י טענה וכפירה פטור ויש לומר
דזהלך השוה שבהן יש טענה
חשובה דכשמודה מקלט או עד
מכחישו נראה למשקר ולכך
יש שבועה:

ותנא תנא איתר דר' חייא. אן
סהדי דמאי דתפיס האזי כו'
פרש"י כיון דהו כהעלאת עדים
משבע מדרכי חייא קמיימא וקשה
כיון דלא מצי לאוכוחי הך צרייתא
דהילך אלא מכח קמיימא לימא ותנא
מונא אקמיימא לך י"ל דאנן סהדי
לאו דוקא דמאי דתפיס מחשיבין ליה
השתא טפי מהעדלת עדים ותשיב
כאלו מודה ליה דלדיה הוא אף לך [א] קשה
דמ"מ איכא למיפריך דממני' כי היכי
דהאי מודה להאי האזי נמי מודה להאי
ואפ"ה קמשבעי כדפריך אקמיימא
ומאי תיקן וי"ל דהשתא נמי מוכח
מכח טעמא דצנסמוך אז הילך פטור
לא הו מתקני רבנן שבועה ליתא
דכוותה צאורייתא אכל רבני חייא
קמיימא כי נמי צבעלאת עדים פטור
מתקני רבנן שבועה צמתני' דחשיב
הודאה צמאי דתפיס חזריה ודוק
לפ"ז הא דלא קאמר ותנא פסול
אקמיימא משום דמאי דתפיס חשיב
כהודאה וזו לא היתה פירכמו למעלה
אלא מטעם כי היכי דאנן סהדי
להאי כו': **ורב ששת אמר הילך**
פטור. נראה שהלכה כרב ששת דכפ'
השולל (לקמן דף ק.) גבי צעד קטן
פריך ועוד הילך הוא אף צספר חפץ
משמע דהילך חייב ונ"ש מוס' צ"ב קסח:
ד"ה הלכתא]:

ושי"מ דהילך פטור. וז"ל יהא
נאמן צשלם דמינו דעבי
אמר שמים וי"ל כיון דהילך פטור
אם יאמר שמים וי"ל כופר הכל
ואין אדם מעי' ולר"ע לא הו עזות
דמסייע ליה שטר':
לעולם

הילך כיון דעדיין לא נתן מורה מקצת הטענה הוא ותנא פסול שנים אוחזין וקתני ישבע והוא אן סהדי
דכמאי דתפיס הילך הוא וקתני ישבע ש"מ דאפי' אמר ליה הילך מורה מקצת הטענה הוא והוא רב ששת
אמר הילך פטור דכיון דאמר ליה הילך כמאן דפרע להו דמי ובשאר הא לא מודה ליה ולא מירי הלכך לאו

הילך כיון דעדיין לא נתן מורה מקצת הטענה הוא ותנא פסול שנים אוחזין וקתני ישבע והוא אן סהדי
דכמאי דתפיס הילך הוא וקתני ישבע ש"מ דאפי' אמר ליה הילך מורה מקצת הטענה הוא והוא רב ששת
אמר הילך פטור דכיון דאמר ליה הילך כמאן דפרע להו דמי ובשאר הא לא מודה ליה ולא מירי הלכך לאו

הילך כיון דעדיין לא נתן מורה מקצת הטענה הוא ותנא פסול שנים אוחזין וקתני ישבע והוא אן סהדי
דכמאי דתפיס הילך הוא וקתני ישבע ש"מ דאפי' אמר ליה הילך מורה מקצת הטענה הוא והוא רב ששת
אמר הילך פטור דכיון דאמר ליה הילך כמאן דפרע להו דמי ובשאר הא לא מודה ליה ולא מירי הלכך לאו

הילך כיון דעדיין לא נתן מורה מקצת הטענה הוא ותנא פסול שנים אוחזין וקתני ישבע והוא אן סהדי
דכמאי דתפיס הילך הוא וקתני ישבע ש"מ דאפי' אמר ליה הילך מורה מקצת הטענה הוא והוא רב ששת
אמר הילך פטור דכיון דאמר ליה הילך כמאן דפרע להו דמי ובשאר הא לא מודה ליה ולא מירי הלכך לאו

הילך כיון דעדיין לא נתן מורה מקצת הטענה הוא ותנא פסול שנים אוחזין וקתני ישבע והוא אן סהדי
דכמאי דתפיס הילך הוא וקתני ישבע ש"מ דאפי' אמר ליה הילך מורה מקצת הטענה הוא והוא רב ששת
אמר הילך פטור דכיון דאמר ליה הילך כמאן דפרע להו דמי ובשאר הא לא מודה ליה ולא מירי הלכך לאו

די א מיי' פ"ב מהל' טוען
ועתה הל' י' טועש'
ח"מ סימן כ' ס"ד ועי'
צ"ב:
בו ב מיי' שם פ"א הל' ג'
ו(פ"ב הל' טו) סתם
עשין זה טועש' ח"מ ס'
פ' ספקי' ד' ופי' עה ספקי'
ז [רב אלפס כלן ופי'
דשבעות דף ע"ג]:

מוסף רש"י

הכופר במלוה. ולא
נשבע וזכו עדים כשר
לעדות. דמלוה להואלמס
ימנה ואינה עכשי צדו
ודלוא לרמוזי עד שמיש
דיו (ב"ק קה) ולא אמרן
שסוד אממונא הוא, אלא
אשתמוטי קמשמטי ליה
משום דמלוה להואלמס ימנה
ואין עכשו צדו לפיטו
(שבועות ח:). בפקדון
פסול לעדות. ואשתא
לא נשבע. דמשמע דכפר
האשד ליה אממונא
(ט) ומוקמינן לה [לקמן
ה:] כגון דלמתי דכפר
דכתיב שעתא דכפר
ליה נקיט צדיה ומפסיל
לפ"ז דלא אשתבע דאי
צלשענא מה לי מלוה מה
לי פקדון (ב"ק ק"ב).

רבינו הגנאל

ועשתם לו כאשר ומס' דעד אחד שחוס פטורי'
ופיו גבי הודאה כל שכן דלא שייכא
הומה כלל: **תאמר בעדים.** אם הומה
צתמשים שהעידו משלמין ממון: **פורס**
הומה לא פריך. אינה תשובה לו
פירכא דכיון דעד אחד ישנו צהומה
ליצטל עדותו "בעדות שני עדים אם
הוה לן למימר בעדים משום דישנן
צהומה לא יחייבוהו שבועה הוה לן
למימר נמי צעד אחד לא יחייבוהו
שבועה דהא ישנו צהומה ליצטל
עדותו ואי משום דלמין משלם קנס אין
צו יפיו מה להאמין עדותו: אלא
דקאמר ותנא פסול. אלא אם יש לך
להשיב דקאמר ותנא פסול והביח
רזיה לדכרי וממשנתינו מי דמי: **הסס.**

רבינו הגנאל

אלא תחת מגלגול שבועה
דעד אחד נדחתה גם
זה. ואיתנין לרביה מפני
ועד אחד. ואמר' הכי
מה פיר' שאין מחייבו
קנס מחייבו שבועה עדים
שמחייבו אותו קנס לא
כל שכן. ופרקינן מה לפי
שכן אינו בהכחשה כמו
שפירשנו למעלה. עד אחד
יוכיח שכן ישנו בהכחשה
ומחייבו שבועה. מה לעד
אחר שכן על מה שהעיד
עליו הוא נשבע תכפר
בעדים שעל מה שכפר
הוא נשבע פ"ו ויחיד
שמשלם במה שחייבו
ונשבע על מה שכפר וזה
הדין וכו'. ופרקי' מה
להצד השווה שבתן שכן
לא החזיק כפרן פ"ו אם
כפר הלוה והעיד עליו
עד אחד לא החזיק כפרן
שנאמר לא יקום עד אחד
באיש וגו'. וכן אם כפר
וחזר והודה לא החזיק
כפרן כדברא דאמר רב
אדם קרוב אבל עצמו
ואין אדם משיב עצמו
רשע תתם בעדים עצמ'
כפר ובאו עדים והעידו
עליו [שהייב] שהחזיק
כפר ונפסל. ודחוי' לו
הכי וכי מי שכפר במלוה
נפסל והאמר רב חסדא
הכופר במלוה כשר לעדות
והא דר' חייא מלוה היא
נדחית זו ופריקא. ודחוי'
כדאמר למעלה. עד אחד
אינו בתורת הומה שהתורה אמרה ועשתם לו כאשר וגו' וכיון שאין עדות ער
אחד אלא לשבועה ואי אפשר להשביע הנד זו השבועה נדחת תורת הומה מפעולו שאין אתה יכול לקיים

א) גמ' דאין קסדי להאי אין קסדי להאי ואפילו: ב) ר"ש ד"ה והילך לא הואלמס כ"ו. י"ב אכל ה"ן חולק ע"ו וכתב דהא מלוא להואלמס וכתב דוקא בפקדון ה"ן ק' (ועמ"ש רבינו ח"מ ס' ת' פ"ו ס"ק י"ו:)] [ב] תוס' ד"ה ותנא כו' אף קשה כו. י"ב וה"ה מפרש דלוא משום הודאה מטיע ליה ממתי' דודאי ממתי' אין זה הודאה כלל אלא דרי שם דפטרי כתיב ס"ל דמומטי' כדרי ממון דקטי' לכו כאלו כדרי כדרי והא ממתי' דכדי' ומומטי' לחלוק ליתו כאלו כדרי הא תקי' ואין כאלו כדרי הממתי' וע"ל ג' ה' תולא כתיב ד"ה והילך שכתב כגל מקום ס' דדוקא בפקדון ה"ן ק' (ועמ"ש סס ב"מ ק"א):